Nr. 113. Kraków, Sobota 9 Marca 1907. Rok XXVI.

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

„Nowa Reforma" wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie prócz poniedziałków i dni poświątecznych. Numer popołudniowy codziennie prócz niedziel i świąt.

Prenumerata wynosi:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie
w Krakowie	24 koron	12 koron	6 koron	2 korony
w Austro-Węgrzech:				
z jednorazową przesyłką pocztową	32 „	16 „	8 „	2 „ 70 hal.
z dwurazową „ „	38 „	19 „	9 „ 50 h.	3 „ 20 „
w państwie niemieckiem	36 „	18 „	9 „	3 „
w innych państwach	48 „	24 „	12 „	4 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do ADMINISTRACYI „NOWEJ REFORMY" w Krakowie.

Adres Redakcyi i Administracyi: KRAKÓW, ULICA JAGIELLOŃSKA 10. — Telefon Nr. 41

Rękopisów nadsyłanych Redakcya nie zwraca.

We Lwowie sprzedaż numerów po 6 halerzy: w Biurze dzienników A. OLSZEWSKIEGO, ulica Kilińskiego 2 i w BIURZE PLOHNA ulica Karola Ludwika 9.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

Prenumeratę przyjmują:

ZAMIEJSCOWĄ: Administracya „Nowej Reformy" i wszystkie urzędy pocztowe; MIEJSCOWĄ: Administracya „Nowej Reformy". — Główna trafika w Rynku. — Agencya J. Hepcza i A. Salomonowej, ul. Sławkowska 2. — Handel St. Karlińskiego, Sukiennice. — Handel Kretschmera, ul. Szewska. — Handel J. Ekiera, ul. Karmelicka 18.

ZAMIEJSCOWĄ PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmują: We LWOWIE Biura dzienników: Ludwik Plohn, ul. Karola Ludwika 11. — S. Sokołowski, Pasaż Hausmana 9. — W PRZEMYŚLU Heszeles. — W JAROSŁAWIU A. Amster. — W WIEDNIU Hermann Goldschmied (sprzedaż pojedynczych numerów), Wollzeile 6. — M. Dukes Nachf., Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu) — A. Oppelik. — R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek (Wollzeile). — W PARYŻU Société Mutuelle de Publicité A. Lorette, directeur Rue Rougemont 61.

OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmuje Administracya „Nowej Reformy" za opłatą od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 20 h., za każdy następny raz po 10 h. — NADESŁANE po 60 h. od wiersza za każdy raz.

GŁOSY PUBLICZNE po 2 Kor. od wiersza. Układ tabelaryczny cyfrowy, skomplikowany pierwszy raz 40 hal., następny po 10 hal. od wiersza.

ZAŁĄCZNIKI do „Nowej Reformy" (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się za cenę 2 K. od 100 egz. dla zamiejscowych, a 1 K. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów.

Najważniejsze wiadomości, podane w dzisiejszym numerze „N. Reformy".

Zgromadzenie krakowskiego Towarzystwa demokratycznego uchwaliło rezolucyę przeciw t. zw. „Radzie narodowej" i przyłączyło się w sprawie postulatów nauczycielstwa ludowego do uchwał wiecu nauczycielskiego we Lwowie. — Deputacya lwowskiego uniwersytetu u ministra oświaty. — Odezwa klubu ruskiego. — Głodówka w więzieniu warszawskiem. — Salwy w ulicach Łodzi. — Wyroki śmierci w Warszawie i Łodzi. — P. Dmowski prezesem Koła polskiego w Petersburgu. — Wybór wiceprezydentów Dumy. — Odroczenie podróży cesarskiej do Pragi. — Obstrukcya w Sejmie węgierskim. — Sprowadzenie robotników zamiejscowych do Poznańskiego. — Parlament niemiecki uchwalił 29 milionów marek na kolonie w Afryce. Prawo wyborcze kobiet w Anglii.

Zgromadzenie członków Tow. demokratycznego.

Kraków, 9 marca.

W sali redakcyjnej naszego dziennika odbyło się wczoraj wieczór walne zgromadzenie członków krakowskiego Tow. demokratycznego, przy znacznym udziale uczestników. Zebranie zagaił prof. Ernest Bandrowski, podając do wiadomości, że z powodu rezygnacyi prezesa p. Edmunda Klemensiewicza i śmierci wiceprezesa ś. p. posła Rottera, jemu przypadło w udziale przewodniczyć zebraniu. Po odczytaniu protokółu z ostatniego posiedzenia, sekretarz dr Gertler przedstawił sprawozdanie zarządu.

Wydział w roku ubiegłym bardzo był czynnym, i to głównie w sprawie reformy wyborczej do parlamentu w duchu czteroprzymiotnikowego prawa głosowania, sprawy urzędniczej i innych. Nadto wydział zainicyował akcyę wyborczą do Sejmu i parlamentu w miejsce ś. p. Rottera. Jedną z najważniejszych stron tej akcyi była organizacya stronnictwa demokratycznego. Dokonano go na zjeździe mężów zaufania stronnictwa z całego kraju w dniu 24 lutego b. r., na którym uchwalono rewizyę dotychczasowego programu stronnictwa. Program został ogłoszony, stronnictwo zorganizowano w ten sposób, że wyrazem jego na zewnątrz jest Rada naczelna. Wobec tej organizacyi jednak dalsze istnienie i rozwój Towarzystwa demokratycznego jest konieczne, gdyż ono utrzymywać będzie zwolenników stronnictwa w Krakowie w stałej i ciągłej łączności.

W sprawie tej zabrał także głos dr Bandrowski i wykazywał, że mimo nowej organizacyi stronnictwa demokratycznego Towarzystwo demokratyczne powinno być utrzymane nadal, bo Towarzystwo, oparte na statutach i często się zbierające, stanowi pewnego rodzaju akademię, w której omawiane będą wszystkie sprawy, rozważane i oświetlane w jak najbardziej wyczerpujący sposób.

Zabierali jeszcze głos w tej sprawie pp. dr Petelenz, inżynier Bolechowski, inspektor Dębicki, radca Uderski, redaktor Konopiński, dr Hubaczek, prof. Steingraber, redaktor Srokowski i inni, poczem przyjęto sprawozdanie zarządu do wiadomości.

Nastąpiły uzupełniające wybory wydziału. Dr Bandrowski zawiadomił, że długoletni prezes Towarzystwa p. Klemensiewicz z powodu nawału zajęć nie może nadal pełnić tej godności. Zachodzi także potrzeba wyboru wiceprezesa w miejsce ś. p. Rottera.

Redaktor Konopiński zabrał następnie głos i podniósłszy, że zamiar ustąpienia p. Klemensiewicza jest niestety nieodwołalnym, wskazał na jego zasługi w życiu publicznem. Mowca zaproponował, aby krakowskie Towarzystwo demokratyczne, oceniając wielkie zasługi ustępującego swego prezesa, zarówno dla Towarzystwa, jak dla utrwalenia i rozwoju idei demokratycznej w życiu publicznem i narodowem, zamianowało go pierwszym swoim członkiem honorowym (Długotrwałe oklaski).

Przewodniczący skonstatował, że wniosek redaktora Konopińskiego uchwalono przez aklamacyę.

Z wyborów uzupełniających do wydziału weszli pp. prof. Bujwid i red. K. Srokowski.

Dr Petelenz wygłosił następnie referat o obecnej sytuacyi w kraju. Scharakteryzowawszy poszczególne grupy polityczne polskie i ruskie w kraju naszym i warunki, jakie wytworzyła parlamentarna reforma wyborcza, wskazał były poseł miasta Krakowa na sojusz wyborczy, jaki zawarli między sobą konserwatyści wszelkich odcieni, centrowcy i Wszechpolacy, którzy połączyli się w t. zw. „Radę narodową". Tej koncentracyi żywiołów konserwatywnych przeciwstawiły żywioły postępowe, demokraci i ludowcy, sojusz pod nazwą „Polski związek wyborczy".

Dr Danielak wskazał na to, jak „Rada narodowa", szczególnie w zachodnich okręgach Galicyi, spotyka się wszędzie z niechęcią, a nawet prezydent Lwowa na posiedzeniu Rady tego miasta skonstatować musiał, że radni miasta, należący do „Rady narodowej", nie są delegatami Rady miasta Lwowa, ale w charakterze prywatnym zasiadają w szeregach „Rady narodowej". Prawdopodobnie i owych ośmiu „delegatów", między którymi było kilku radców miejskich z Krakowa, pojechało do Lwowa w charakterze prywatnym, a nie w charakterze delegatów Rady miasta Krakowa. Lud zachodniej Galicyi, nazywający „Radę narodową" dawnym „Komitetem centralnym dla rozbojów wyborczych", z entuzyazmem przyjął wiadomość o zawiązaniu „Polskiego sojuszu wyborczego". Mowca przedstawił następnie szanse kandydatów, jakich przedstawi „Polski sojusz wyborczy".

Inżynier Rolle wskazuje na stronnictwo t. zw. narodowo-demokratyczne, które zostało niejako upaństwowionem, tak, że bardzo wielu zdecydowanych konserwatystów, zwłaszcza na prowincyi, wypływają obecnie jako „narodowi-demokraci" i biorą na lep ludzi nieuświadomionych. Jest to jednak akcya tylko na krótką metę, która w najbliższej przyszłości ostać się nie może. Prawdziwi demokraci muszą stanąć w szeregach polskiego stronnictwa demokratycznego.

Redaktor Konopiński umotywował następujący wniosek:

„Towarzystwo demokratyczne polskie przyłącza się do uchwał powszechnego wiecu nauczycielskiego we Lwowie i wyraża życzenie, aby postulaty nauczycielskie na tym wiecu uchwalone, zwłaszcza dotyczące zrównania płac nauczycieli ludowych z trzema ostatniemi klasami urzędników państwowych, uwzględnione zostały przez Sejm przy obecnej regulacyi płac nauczycielskich, tem więcej, że projekt Wydziału krajowego nie może zadowolić słusznych żądań nauczycielstwa".

Zabierali następnie głos pp.: Gincel, prof. Bujwid, prof. Steingraber, dr Gertler, prof. Ordyński, dr Pisiewicz, prof. Zaleski, radca Dębicki i inni, poczem dr Bandrowski zgłosił następującą rezolucyę:

„Towarzystwo demokratyczne wzywa wszystkich zwolenników idei demokratycznej w kraju, aby przy obecnych wyborach nie przystępowali do akcyi Rady narodowej, jako organizacyi, łączącej działalność stronnictw konserwatywnych i klerykalnych, przeciw którym zwracać się powinna akcya wyborcza.

„Towarzystwo demokratyczne za jedyną organizacyę wyborczą, mającą połączyć żywioły demokratyczne, uważa Polski związek wyborczy, jednoczący mieszczaństwo i lud polski do wspólnej akcyi przy obecnych wyborach do parlamentu".

Obie rezolucye jednogłośnie uchwalono.

Na tem obrady zamknięto.

Po zgromadzeniu zebrał się wydział Tow. demokratycznego, celem ukonstytuowania się. Prezesem wybrano dra Ign. Petelenza, sekretarzem dra Gertlera, skarbnikiem dra Pisiewicza.

Deputacya lwowskiego uniwersytetu u ministra oświaty.

(Telegram „Nowej Reformy").

Wiedeń. Deputacyę profesorów lwowskiego uniwersytetu przyjął wczoraj wieczorem minister oświaty Marchet. Prorektor dr Gluziński wręczył ministrowi memoryał profesorów polskich lwowskiego uniwersytetu i dodał szereg komentarzy, które także uzupełnili inni członkowie deputacyi.

Min. Marchet w odpowiedzi zaznaczył, że przykłada wielką wagę do tego, aby się o wszystkich szczegołach t. zw. kwestyi uniwersyteckiej we Lwowie poinformować. Co do utrakwizacyi lwowskiego uniwersytetu, względnie otwarcia ruskiego uniwersytetu we Lwowie, minister wcale nie określił swego stanowiska.

W konferencyi członków deputacyi lwowskiej z ministrem wziął także udział szef sekcyi dr Cwiklinski.

Dziś przed południem deputacya lwowska przyjętą będzie przez prezydenta ministrów bar. Becka i wręczy mu memoryał profesorów.

Odezwa klubu ruskiego.

(Telegram N. Reformy).

Lwów. (Tel. pryw.). „Diło" zamieszcza na naczelnem miejscu odezwę ruskiego klubu sejmowego, podpisaną przez wszystkich 14 posłów ruskich sejmowych w sprawie urzędowego języka w gminach. Wskazując na zaproponowany przez pos. Abrahamowicza i towarzyszy projekt ustawy, według którego za wewnętrzny język urzędowy danej gminy ma być na przyszłość uważany ten język krajowy, którym gmina, jako urzędowym posługiwała się w chwili wejścia w życie tej ustawy, a do zmiany jego trzeba będzie większości ¾ głosów Rady gminnej; wskazując dalej na to, że projekt ten może niebawem stać się ustawą, wzywa ruski klub wszystkie zwierzchności gminne, aby jeszcze w tym miesiącu zwołały posiedzenia Rad gminnych celem uchwalenia zwykłą większością głosów, że od dnia tej uchwały ma być uzywany język wyłącznie ruski, jako urzędowy język gminny, tak we wewnętrznem urzędowaniu, jak i w znoszeniu się ze stronami i w korespondencyi z władzami autonomicznemi i rządowemi.

Z Warszawy i Łodzi.

(Pogrzeb ś. p. dra Krajewskiego. — Głodówka w więzieniu „Serbia". — Aresztowania. — Z sądów. Śledztwo z powodu wybuchu bomby w mieszkaniu ks. Dołgorukowa).

Nasz korespondent warszawski (N.) pisze pod datą 7 b. m.:

Przy wielkim udziale publiczności odbył się dziś pogrzeb ś. p. dra Wład. Krajewskiego, znanego chirurga. Nad grobem przemówił między innymi imieniem uniwersytetu Jagiellońskiego i krakowskiego świata lekarskiego prof. Kader.

Kobiece śledcze więzienie „Serbia" na ulicy Dzielnej, w oddziale politycznym, rozpoczęło wczoraj dwudniową głodówkę, — jako protest przeciwko pastwieniu się nad więźniami politycznymi w Smoleńsku. Drugim powodem głodówki jest zarządzenie widzeń tylko przez kraty, oraz niesłychanie powolne rozpatrywanie spraw politycznych, zwłaszcza administracyjnych. Całe grupy osób nieomal miesiącami trzymane są po więzieniach bez wyraźnej zmiany w ich dalszym losie, nie zważając nieraz na ciężki stan zdrowia. Komisya, złożona z przedstawicieli różnych administracyjnych instytucyj, wyznaczona do szybkiego przejrzenia spraw politycznych, w całym szeregu posiedzeń, rozpatrywała sprawy tylko ze strony formalnej, czem oczywiście nie zaważyła na szali losów uwięzionych. Rozczarowanie było tem boleśniejsze, że więźniowie i ich rodziny pokładali w działalności tej komisyi pewne nadzieje.

Wczorajszej nocy aresztowano p. Lewandowskiego, urzędnika kolei nadwiślańskich. Po dokonaniu rewizyi w mieszkaniu, odprowadzono go do więzienia w ratuszu.

Izba sądowa sądziła dziś po raz drugi sprawę Władysława Leguta i Anieli Grytzhendlerówny, oskarżonych o należenie do P. P. S. W sprawie tej przed kilku miesiącami już zapadł wyrok, skazujący oskarżonych na osiedlenie. Od wyroku tego obrońcy wnieśli zażalenie do senatu, który zniósł wyrok. Obecnie ponownie skazano oboje oskarżonych na osiedlenie.

Za przechowywanie nielegalnej literatury sąd wojenny skazał kozaka Lebediewa na 3 lata twierdzy, Benj. Bieżyńskiego na 2 lata.

Śledztwo, prowadzone w sprawie wybuchu bomby u dyrektora szkoły realnej Dołgorukowa, wykazało na razie, że sprawca wybuchu nie mógł wydostać się po wybuchu na ulicę i został w gmachu, co jest podstawą do przypuszczenia, którego trzymają się obecnie sfery policyjne, że sprawcą zamachu był uczeń progimnazyum.

Z Łodzi donoszą do tutejszych dzienników: Łódź znowu przeżywa chwile trwożliwe. Niezrozumiałe wprost zabójstwo dwóch oficerów pociągnęło za sobą strzelaninę uliczną, bezustanne rewizye i różne obostrzenia. Dziś między godziną 12 a 2 w różnych punktach miasta, a głównie na ul. Karola, zdarzyło się kilkanaście wypadków pokaleczenia przechodniów kolbami, oraz pałaszami. Niektórzy z poszwankowanych szukali pomocy u pobliskich felczerów; inni udali się do domu, do kilku rannych wezwano pogotowie. Najwięcej ucierpieli: ekspedyent fabryki S. Rosenblatta, Józef Hage i maszynista fabryki Karola Eiserta, Wawrzyniec Balcarski.

Wczoraj wieczorem, gdy publiczność po skończonych rekolekcyach wychodziła z kościoła św. Krzyża, jakiś prowokator wystrzelił z rewolweru kilkakrotnie w powietrze. Na odgłos strzałów wybiegli z pobliskich koszar żołnierze i zaczęli strzelać. Ofiarą strzelania padło kilku ludzi. Zabito na miejscu robotnika Antoniego Tulka, raniono zaś Antoniego Kilańskiego, sprzedawcę gazet.

Od kilku dni w bankach, oraz innych instytucyach finansowych wzmocniono ochronę wojskową. Tam, gdzie dawniej było 4 żołnierzy, stoi obecnie 6 i więcej. Przyczyna wzmocnienia wart nieznana.

(Telegramy „N. Reformy" z 9 marca).

Wyroki śmierci.

Warszawa. — Przed sądem polowym stanęli wczoraj: Wacław Galiński, Henryk Lenowski, Zygmunt Puchalski, Wiktor Gieratowski i Jerzy Jelne, oskarżeni o należenie do bojowej organizacyi P. P. S., oraz o cały szereg zbrojnych napadów na sklepy monopolowe na Woli w końcu r. z. Wyrokiem sądu wojennego skazano Zygmunta Puchalskiego na śmierć przez powieszenie, Galińskiego (niepełnoletni) na 3 lata więzienia, pozostałych zaś oskarżonych na 20 lat robót ciężkich.

Łódź. (B. Wolffa). Wczoraj wykonano tu na podstawie wyroku sądu wojennego wyrok śmierci na sprawcy zamachu na patrol. Dotąd w Łodzi wykonano 14 wyroków śmierci.

Duma.

(Telegramy „N. Reformy" z dnia 9 marca).

Drugie posiedzenie Dumy.

Petersburg. (Pet. Ag. tel.). Wczorajsze posiedzenie Dumy było poświęcone przedewszystkiem wyborowi wiceprezydentów, którego dokonano przez oddawanie białych i czarnych gałek, co zajęło 3 godziny czasu. — Wybrano kandydatów lewicy Berezina (partya pracy) 345 głosami przeciw 101 i posła miasta Charkowa adwokata dra Poznańskiego (bezpartyjny progresista) 349 głosami przeciw 97. Przewódca październikowców prof. uniwersytetu kazańskiego Kapustin pozostał w mniejszości.

Zwycięstwo lewicy przyjęto burzliwemi oklaskami, jako rezultat silnej łączności socyalistów z innemi grupami lewicy przeciw kadetom, którzy postawili kandydaturę na wiceprezydenta posła miasta Moskwy, Testeńki. — Socyaliści kandydaturę Testeńki odrzucili, ponieważ jest on posłem miasta, w którem kadeci nie chcieli przyznać robotnikowi mandatu.

Kadet Czemnokow został wybrany sekretarzem.

Polscy posłowie w Dumie.

Petersburg. Koło polskie posłów z Królestwa Polskiego ukonstytuowało się, wybierając prezesem p. **Dmowskiego**, wiceprezesem dra Harusewicza, sekretarzami pp. Nowodworskiego i Jarońskiego, skarbnikiem Nowcę, gospodarzem Bryndzę-Nackiego.

Do komisyi parlamentarnej wybrano posłów: Parczewskiego, Konica i Steckiego; wchodzą nadto do komisyi prezes i wiceprezes Koła.

Petersburg. Prezydyum posłów polskich Litwy i Rusi objął prezydent miasta Wilna, Węsławski, poseł wileński; wiceprezesem tego grona został Łubieński, poseł mohylowski.

Petersburg. Komisya parlamentarna Koła polskiego oraz prezydyum posłów z Litwy i Rusi wkrótce opracują zasady wzajemnych stosunków. W sprawie wyboru pozostałych członków prezydyum Dumy oba Koła działały solidarnie.

Stronnictwa prawicy.

Petersburg. Prawica rozdrabnia się. Posłowie z gub. mińskiej, wybrani pod egidą związku „prawdziwych Rosyan", usiłują zorganizować w Dumie jakieś stronnictwo konstytucyjne, które „Nowoje Wremia" nazywa centrum konstytucyjnem.

Petersburg. Partya październikowców uchwaliła wybrać osobną komisyę dla ochrony interesów Niemców, mieszkających w Rosyi.

Deklaracya Stołypina.

Petersburg. Stołypin odczyta deklaracyę rządu na dzisiejszem posiedzeniu Dumy.

Przedłożenia rządu.

Petersburg. Rada ministrów wniesie do Dumy najprzód projekt prawa o wolności osiedlania się.

Sejmy.

(Telegramy „N. Reformy" z 9 marca).

Lwów. Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu odrzucono rezolucyę p. Kazimierza Lubomirskiego o upaństwowienie kolei Chabówka-Zakopane.

Rezolucyę posła Bojki w sprawie kolei Tarnów-Szczucin przyjęto.

Następnie przyjęto wnioski komisyi kolejowej w sprawie zapewnienia budowy kolei lokalnych Muszyna-Krynica i Drohobycz-Truskawiec; w sprawie budowy kolei w powiecie kolbuszowskim; w sprawie uznania za potrzebne połączenia kolejowego miasta Brzozowa z siecią kolejową; w sprawie zapewnienia budowy kolei ze Lwowa na Kamionkę Strumiłową do Stojanowa.

Następnie uchwalono wnioski komisyi budżetowej w sprawie poborów dozorców melioracyjnych i konduktorów dróg krajowych, poczem przyjęto wnioski komisyi budżetowej w sprawie zmian i inwestycyj w lwowskim szpitalu. Przy tym punkcie p. Michalski imieniem Lwowa zaprotestował przeciw wybudowaniu pawilonu dla chorób zakaźnych przy ul. Piekarskiej, ze względu na niebezpieczeństwo infekcyi, i oświadczył, że gmina m. Lwowa ofiaruje Wydziałowi krajowemu inny grunt bezpłatnie. Przyjęto wnioski komisyi wraz z wnioskiem p. Michalskiego, aby Wydział krajowy traktował z gminą m. Lwowa w sprawie odstąpienia gruntu pod zakład dla chorób zakaźnych.

Pos. Kuryłowicz postawił wniosek nagły o zabezpieczenie gmin przed wylewami 2 potoków górskich w pow. sanockim. Odesłano do komisyi wodnej.

Na tem posiedzenie zamknięto. Następne dziś o 10 rano.

Przymus głosowania.

Opawa. Sejm przyjął po dłuższej dyskusyi ustawę o zaprowadzenie przymusu głosowania z terminem ważności tego postanowienia do 3 grudnia 1912 roku. W dyskusyi prezydent kraju oświadczył, iż rząd zgadza się na to ograniczenie.

O sejmową reformę wyborczą.

Grac. Na końcu wczorajszego posiedzenia Sejmu związek chłopski przedłożył wniosek o reformę wyborczą do Sejmu, w tym kierunku, aby 12 dotychczasowych mandatów większej posiadłości przekazać nowej kuryi, w którejby byli uprawnieni do głosu ci więksi właściciele dóbr, którzy płacą przynajmniej 400 koron bezpośrednich podatków państwowych, z których jednakże przynajmniej połowa musi przypaść na podatek gruntowy. Głosy wirylne mają być rozdzielone na kuryę miejską i wiejską.

Zajście w Sejmie czeskim.

Praga. Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu przyszło do żywej wymiany słów między agraryuszami a Młodoczechami. Podczas dyskusyi nad referatem w sprawie subwencyonowania stowarzyszenia młynarzy, pos. Holubek, członek budziejowickiej Izby handlowej, oświadczył, że wydaje się więcej na popieranie kultury krajowej, jak na popieranie stanu rękodzielniczego.

Pos. Praszek wyraził zdziwienie, że Młodoczesi występują przeciw agraryuszom i uważa to postępowanie jako środek demagogiczny partyi młodoczeskiej. — Wywody te wywołały żywe protesty ze strony Młodoczechów. Przyszło z obu stron do żywych wykrzykników, tak, że marszałek tylko z trudnością zdołał utrzymać spokój. Wreszcie uchwalono przekazać pozycyę tę komisyi.

Telefoniczne i telegraficzne wiadomości „Nowej Reformy"

z dnia 9 marca.

Odroczenie podróży cesarskiej.

Praga. „Prager Tagblatt" donosi, że możliwe jest ponowne odroczenie podróży cesarza do Pragi, z kwietnia do lipca. — Tak radzą lekarze.

Rokowania ugodowe.

Budapeszt. Węgierskie Biuro korespondencyjne donosi z Wiednia: Konferencya ugodowa trwała wczoraj do godziny pół do 8 wieczorem. Dr Wekerle odjechał do Budapesztu o godzinie 10 wieczorem, sekretarz stanu Popowics odjeżdża dziś, a węgierscy referenci fachowi zostają jeszcze przez dzień dzisiejszy w Wiedniu celem prowadzenia rokowań z austryackimi referentami w sprawie podatku konsumcyjnego.

Wiedeń. Dalsze rokowania ugodowe rozpoczną się 18 b. m. w Budapeszcie.

Chleb dla swoich.

Praga. Niemiecka rada narodowa uchwaliła wezwać społeczeństwo niemieckie, aby, celem wzmocnienia stanowiska niemieckiego ministra-rodaka, na każdym kroku popierało min. Pradego.

Obstrukcya posłów niewęgierskich.

Budapeszt. W Sejmie ma się dziś rozpocząć dyskusya nad nową ustawą szkolną. W sprawie tej spodziewaną jest nawet obstrukcya posłów rumuńskich i słowiańskich. Biskup rumuński i biskupi serbscy zgłosili protest u rządu przeciw tej ustawie.

Kartel naftowy.

Budapeszt. „Budap. Correspondenz" donosi o wczorajszem posiedzeniu kartelu naftowego: Z powodu ostrej zimy popyt za naftą był większy i okazało się, iż przyznanie na podstawie dawniejszej uchwały 20% obniżenia kontyngentu było zbyt wysokiem, wskutek czego komitet skontyngentowanych rafineryj uchwalił wczoraj to zniżenie zredukować na 18%. Ceny pozostały niezmienione.

O dopuszczenie zamiejscowych robotników.

Poznań. „Kuryer Poznański" donosi z Berlina, że minister spraw wewnętrznych polecił tutejszym władzom, aby polskim właścicielom dóbr, także tym, w których okręgu trwa strajk szkolny, nie robiły trudności przy sprowadzaniu robotników z zagranicy. — Biuro Wolffa do tej wiadomości dodaje, że chodzi tylko o równomierne przeprowadzenie istniejących już przepisów o dopuszczalności zagranicznych robotników.

Z parlamentu niemieckiego.

Berlin. Parlament przyjął bez dyskusyi budżet dodatkowy dla południowo-zachodniej Afryki w sumie 29 milionów, przeciw głosom centrum, socyalistów i Polaków.

Berlin. Wskutek przyjęcia projektu rządowego co do kredytu 29 milionów marek na kolonie południowo-afrykańskie, tem samem odrzucono wniosek centrum o zredukowanie kredytu do 20 mil., a następnie taką samą większością uchwalono pierwszą ratę 8,900.000 marek na budowę kolei Kubub—Koetnantrof.

Szczegóły zamachu na Neplujewa.

Sebastopol. (Pet. Ag. tel.). Szczegóły zamachu na życie komendanta fortecy Neplujewa: Onegdaj o godzinie 7 wieczorem Neplujew wyjechał powozem na obiad do głównego komendanta. W pobliżu pałacu pod powóz rzucono z tyłu bombę o niezwykłej sile. Generał kontuzyowany w obie nogi. Tylna część powozu strzaskana. Woźnica nie odniósł szwanku. Przypadkowo ranieni: kobieta z dzieckiem i policyant. Neplujewa wniesiono do pałacu głównego komendanta. Stan ranionego wczoraj był lepszy. Aresztowano cztery osoby podejrzane.

32 milionów na cele wojskowe.

Sofia. Na wczorajszem posiedzeniu sobrania wniósł minister wojny przedłożenie w sprawie nadzwyczajnych kredytów wojskowych w kwocie 32 milionów. Po kilkugodzinnej poufnej dyskusyi przedłożenie przyjęto w pierwszem czytaniu.

Z walk we Francyi.

Paryż. Pismo dyecezalne w Lyon donosi, że arcybiskup wskutek zbyt wygórowanych warunków dzierżawnych, jakie Rada gminy Dar-

dille żądała za probostwo, musi tę miejscowość na razie pozostawić bez duszpasterza.

W Villeneuve przyszło podczas sporu między burmistrzem i proboszczem przy sprawie wyzierżawienia probostwa do bójki.

O prawo wyborcze dla kobiet.

Londyn. W Izbie gmin Dickinson (liberał) zgłosił wniosek o drugie czytanie bilu, przyznającego kobietom prawo wyborcze.

Prezydent gabinetu Campbell-Banneman oświadczył, że rząd pozostawia Izbie decyzyę, ale osobiście jest za przyjęciem bilu, bo jest zdania, że wykluczenie kobiet od prawa wyborczego nie jest ani usprawiedliwionem, ani politycznie słusznem.

W dyskusyi wystąpiła jednak wielka różnica zdań w łonie poszczególnych stronnictw, które nie są jednolitego w tej sprawie zapatrywania, wskutek czego dyskusya została na nieograniczony czas odroczoną. Bil uważają za przepadły, gdyż rząd nie da sposobności do ponownej dyskusyi.

Londyn. Policya poczyniła daleko idące środki ostrożności, aby przeszkodzić demonstracyi kobiet przed parlamentem i w gmachu parlamentarnym.

Oszczędności w kredytach na marynarkę.

Londyn. Admiralicya ogłasza, że w programie budowlanym marynarki z r. 1905 zostały dokonane liczne skreślenia, wskutek czego oszczędzono 2,376.000 funtów szterl.

Japońska pożyczka.

Londyn. Prospekt japońskiej pożyczki konwersyjnej pojawił się wczoraj po południu. — Tłok w domach emisyjnych był bardzo wielki.

Paryż. Z japońskiej 5-procentowej pożyczki 23 milionów funtów szterlingów zarezerwowano połowę dla targu francuskiego. Emisya nastąpi 12 b. m.

Hala targowa, czy kramy.

Z Towarzystwa upiększenia m. Krakowa i okolicy komunikują nam:

Na ostatniem posiedzeniu wydziału odbyła się ankieta w sprawie budowy kramów lub hali targowej na Małym Rynku, poruszonej przez fabrykę wyrobów żelaznych p. Józefa Góreckiego. Pisemne odpowiedzi na rozesłany kwestyonaryusz przysłali pp. Aksentowicz, Bąkowski, Ekielski, Hendel, Gałuszka, Goliński, Górecki, K. Górski, Kopera, Lepszy, Muczkowski, Pagaczewski, Stryjeński, Warchałowski i Wojtyczko. Nadto zapatrywania swoje wypowiedzieli ustnie pp. J. Bukowski, K. Frycz i K. Laszczka.

Po ożywionej dyskusyi, jaka się nad tą sprawą rozwinęła, oświadczyła się ankieta przedewszystkiem przeciw myśli wybudowania hali targowej, gdyż w takim razie zniknąłby raz na zawsze malowniczy Mały Rynek, zatraciłby się charakter placu, ucierpiałyby otaczające budowle, którym odebranoby powietrze i światło, zniknąłby stąd na zawsze obraz tradycyjny barwnego ruchu włościan i przekupek z owocami, dziedziczących z pokolenia na pokolenie swój handel w kramach. Wskutek gmachu hali zaginęłaby harmonia linij architektonicznych i łączność z sąsiadującemi ulicami oraz placami.— Natomiast oświadczyła się ankieta za projektem kramów o różnych typach z postępowem ich a praktycznem urządzeniem w połączeniu z uporządkowaniem bruków placu, który musiałby być nieco środkiem podniesiony i ozdobiony studnią.

Ankieta ustaliła zasady na jakich powinno się oprzeć załatwienie tej kwestyi i uchwaliła podać wyniki swoich uchwał do wiadomości prezydyum miasta, oraz oświadczyła się z gotowością zajęcia się konkursem, bo ostateczne rozwiązanie pod względem estetycznym i praktycznym musi być pozostawione zdaniem ankiety artystom i architektom na drodze ogólnego współzawodnictwa. Jedynie ta droga może dać wszechstronnie zadawalniające rezultaty.

Następnie uchwalono wyrazić podziękowanie krakowskiej filii „Zivnostenská Banka pro Cechy a Moravu w Praze“ za udzielenie towarzystwu subwencyi. Jest to pierwszy zasiłek pieniężny, jaki otrzymało towarzystwo na wniesione podania do krakowskich instytucyj finansowych a przykład dany przez Bank bratniego czeskiego narodu pobudzi zapewne także polskie instytucye do poparcia materyalnego żywej i wydatnej pracy kulturalnej towarzystwa.

Kronika.

Dziś:

Kraków, sobota 9 marca.

Kalendarzyk kościelny: **Franciszki Rzym. wd. i Grzegorza.**

Kalendarzyk astronomiczny: **Wschód słońca o godz. 6 min. 8, zachód o godz. 5 min. 33; długość dnia godz. 11 minut 25.**

Teatr miejski w Krakowie: „Harde dusze“, uroczyste przedstawienie ku uczczeniu jubileuszu Orzeszkowej.

Teatr ludowy: Wieczór śmiechu: „Figielki“.

Odczyty: W uniwersytecie ludowym p. Makowskiego pod tyt. „Aryanie w Polsce“, w sali hotelu Kleina o godz. pół do 8 wieczór.

Z Towarzystw: W „Resursie urzędniczej“ o 8 wieczór: „Figielki resursowe“.

Repertuar teatru lwowskiego:

W sobotę 9 b. m. o pół do 4 po poł. „Skąpiec“ Moliera (przedstawienie dla młodzieży), zaś o pół do 8 wieczór „Manon“, opera Masseneta.

Wybór posła do Sejmu. Wczoraj po południu odbył się w sali obrad Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie wybór posła do Sejmu krajowego, w miejsce bł. p. dra Arnolda Rapoporta, długoletniego posła z krakowskiej Izby handlowo-przemysłowej. Do komisyi wyborczej, której przewodniczył prezes Izby p. M. Dattner, należeli członkowie Izby, pp. Henryk Schwarz i Ehrenpreiss, z ramienia rządu obecny był sekretarz namiestnictwa, p. Władysław Kowalikowski. Wszystkie 29 głosów obecnych członków Izby otrzymał starszy radca budownictwa i II. wiceprezydent miasta, p. Józef Sare i został wybrany posłem do Sejmu.

Z teatru ludowego. Jutro wieczór odegraną zostanie sztuka „Meir Ezofowicz“ w przeróbce A. Kallas, na uroczystem przedstawieniu na cześć E. Orzeszkowej. Słowo wstępne wygłosi dyrektor teatru p. Frączkowski. W poniedziałek wieczorem powtórzony zostanie „Meir Ezofowicz“ dla młodzieży szkolnej.

Dziś w teatrze ludowym wieczór p. t.: „Figielki“, w niedzielę po południu „Robert i Bertrand“.

Z sali odczytowej. Staraniem sekcyi dramatycznej akad. Koła T. S. L. w niedzielę dnia 10 b. m. o godz. 11 rano w Collegium Novum (sala 66) odbędzie się odczyt Bolesława Podlewskiego p. t. „Juliusz Słowacki; krytyka dawna, nowsza i najnowsza; wpływ jego na współczesną sztukę polską“ — w połączeniu z odczytaniem kilku utworów poety przez artystów dram. teatru miejskiego, pp. Grabowskiego i Żelawskiego-Bogdańskiego, oraz pp. Chmielewskiego i Grabowskiego. Wstęp 20 hal. Dochód na rzecz akad. Koła T. S. L.

Z akademii umiejętności. Posiedzenie wydziału filologicznego odbędzie się w poniedziałek 11 b. m. o godz. 6 wieczór. Porządek dzienny: Ferdynand Hoesick: „Nowe hypotezy o najmniej znanych latach w życiu Jana Kochanowskiego“. Potem odbędzie się posiedzenie ściślejsze.

Nauczycielki, znające doskonale języki niemiecki, łaciński i grecki, oraz przygotowujące w zakresie 8 klas gimnazyalnych mogą udzielać zaraz lekcyj. Zgłoszenia przyjmuje Biuro Inf. słuchaczek uniwersytetu Jagiellońskiego w Collegium novum, sala XXXIV., w każdy czwartek między $2^1/_2$ a $3^1/_2$.

Dochód z rautu elektrycznego, urządzonego d. 3 b. m. na cele Towarzystwa „Opieki nad ubogą młodzieżą szkolną“ wynosi brutto 507·66 kor., koszta 346·82 kor., czysty dochód 160·84 kor. Wydział Towarzystwa poczuwa się do miłego obowiązku złożenia tą drogą serdecznego podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do uzyskania tej tak pożądanej kwoty na pomoc dla biednej uczącej się młodzieży.

Pokąsany przez szczura. Wczoraj zgłosił się na stacyę ratunkową wyrobnik niejaki Wojciech Świotka, którego szczur pokąsał w rękę. Chciał on kijem zabić spotkanego na podwórzu szczura i uderzywszy go kilkakrotnie, w mniemaniu, że już zabity, wziął go w rękę, a wtedy szczur rzucił się na wyrobnika i pogryzł go w palce dotkliwie. Znaną jest rzeczą, że szczury biorą się do trupa ludzkiego i padliny, natomiast bardzo rzadkie są przypadki, żeby pogryzły człowieka śpiącego. Wypadek rzucenia się szczura na człowieka żyjącego świadczy już o niezwykłej zuchwałości tak małego zwierzęcia i dla tego o nim wspominamy.

Błąd druku. W poprzednim numerze naszego pisma w dziale kroniki lwowskiej zakradł się błąd druku, mianowicie w tytule artykuliku zamiast „z uniwersytetu lwowskiego“ złożono „z uniwersytetu ruskiego“.

Proces o oszustwo. Z Wiednia donoszą nam: Przed sądem przysięgłych toczył się wczoraj proces przeciw niejakiemu Robertowi Pegriszowi, który w Wiedniu powyłudzał od całego szeregu dziewcząt pieniądze, przyrzekając żenić się. Pegrisz przedstawiał się jako Robert Madeyski i twierdził, że jest synem byłego ministra. — Przy rozprawie tłomaczył się, że dlatego przybrał sobie nazwisko Madeyskiego, aby prędzej zyskać jakieś zajęcie. — Oskarżony, którego bronił dr Hofmokl, skazany został na półtora roku ciężkiego więzienia.

Uzbrojeni listonosze. Z Berlina donoszą, że wobec coraz częstszych napadów rozbójniczych na listonoszów, administracya poczt postanowiła ich uzbroić w rewolwery.

Eksplozya dynamitu. Z Rożnowy na Węgrzech telegrafują: Gdy dwaj robotnicy z huty żelaza Rima Muranyi ogrzewali wczoraj 50 klg. zamarzniętego dynamitu, nastąpiła eksplozya, która rozerwała robotników na kawałki.

Strajk robotników elektrycznych. Z Paryża telegrafują: Syndykat tutejszych robotników elektrycznych uchwalił wczoraj wieczór rozpocząć strajk, ponieważ nowe towarzystwo, które ma otrzymać koncesyę na oświetlenie elektryczne, nie chce swym robotnikom przyznać tych korzyści, jakie mają robotnicy elektryczni miejscy.

Dalsza depesza donosi: Strajk robotników elektrowni daje się odczuwać w wielu punktach miasta. Cztery „etablissements“ są bez światła. — Dzienniki „Le Soir“ i „La Presse“ nie mogły wyjść.

Ogień dla oczyszczenia się z grzechów. — Z Madrytu donoszą: W jednym domu powstał ogień, a zawezwana straż, wyrąbawszy drzwi mieszkania, znalazła dwie siostry, poparzone w okropny sposób. Zeznały one, że podpaliły swe mieszkanie, aby i siebie spalić, w celu oczyszczenia si z grzechów.

Dżuma. Z Petersburga telegrafują: „Nowoje Wremia“ donosi z Kronsztadu: W porcie „Aleksander I.“, gdzie przed kilku dniami zmarł jeden z lekarzy na dżumę, 6 b. m. zachorował lekarz Rodlewski. Jakkolwiek dyagnoza jeszcze nie została ustaloną, przypuszczają jednak, że stoi to w związku z jego badaniami z serum.

Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza. Zarząd główny uniwersytetu ludowego uprosił znanego popularyzatora wiedzy, inż. p. Libańskiego ze Lwowa, aby objechał ze swemi odczytami jeszcze kilka miejscowości: 10 b. m. w niedzielę odczyt p. t. „Podróż po wszechświecie“ w Bochni; 12 b. m. we wtorek odczyt p. t. „Cuda nowoczesnej techniki“ w Żywcu; 13 b. m. we środę odczyt p. t. „O końcu świata“ w Białej; 14 b. m. we czwartek odczyt p. t. „Cuda nowoczesnej techniki“ w Wadowicach; 17 b. m. w niedzielę odczyt p. t. „Podróż po wszechświecie“ w Zagórzu. — Prócz tego odbędą się następujące odczyty: 10 b. m. w niedzielę odczyt p. dra Kuźniara p. t. „Nowe poglądy kosmogoniczne“ w Wadowicach; 10 b. m. w niedzielę odczyt p. S. Kelles-Krauza p. t. „Rozwój życia na ziemi“ w Krzeszowicach; 9 b. m. w sobotę odczyt p. S. Kelles-Krauza p. t. „O pochodzeniu człowieka“ w Wieliczce. Odczyty będą illustrowane obrazami świetlnemi.

Z Czytelni akademickiej. W skład komitetu, zorganizowanego w łonie Czytelni akademickiej ku uczczeniu pamięci ś. p. prof. Piekosińskiego pod przewodnictwem prof. dra Kutrzeby, weszli Marcin Gołąb jako prezes Towarzystwa, St. Grzymek, słuchacz fil., i St. Makowski, słuchacz praw.

Chór akademicki w Krakowie, urządzając „wielki kiermasz“ dnia 17 b. m. w salach starego teatru na cele polskiej szkoły w Boguminie, zawiadamia panie, które łaskawie przyjęły udział w urządzeniu kiermaszu, że posiedzenie komitetu pań gospodyń odbędzie się w sobotę 9 b. m. o godz. 3 po poł. w sali małej starego teatru. Ponieważ wydział towarzystwa i członkowie z całym zapałem młodych ludzi dokładają wszelkich starań, aby kiermasz pod każdym względem wypadł jak najświetniej, przypuszczamy, że myśl ufundowania nowej placówki polskiej na kresach znajdzie gorący poklask szerokiej publiczności i godne poparcie pań gospodyń, które przyjęły swój udział w kiermaszu.

Z akademickiego Koła „Życie“. W niedzielę, dnia 10 b. m., o godzinie pół do 12 w południe, w „Collegium novum“ na II piętrze, odbędzie się nadzwyczajne walne zebranie członków akademickiego Koła „Życie“. Na porządku dziennym: zmiana statutu i wybór nowego wydziału w miejsce ustępującego. W razie braku kompletu walne zebranie rozpocznie obrady o godzinie 12 w południe bez względu na ilość obecnych członków.

Stow. „Gwiazda“ urządza w niedzielę dnia 10 b. m. przedstawienie. Daną będzie „Czartowska ława“, dramat ludowy w czterech aktach ze śpiewami Galasiewicza, muzyka A. Wrońskiego. Początek o godz. 7 wieczór.

W „Eleuteryi“ (Rynek gł. 17) wygłosi w niedzielę 10 b. m. odczyt p. P. Dobrowolski p. t. „Fizyologiczne działanie alkoholu“. Początek o godz. 7 wieczór. Wstęp wolny.

Mianowanie i odznaczenie. Minister spraw wewnętrznych zamianował lekarza powiatowego dra Kaliksta Krzyżanowskiego we Lwowie starszym lekarzem powiatowym.

Cesarz nadał właścicielowi dóbr Wiktorowi Gniewoszowi godność podkomorzego.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca
Michał Konopiński.

Kursa telegraficzne.

Wiedeń 8 marca. Losy: a) procentowe: Austryackie zakładu kred. z obl. pr. z roku 1880 3-proc. 264·25. Austr. zakł. kr. z obl. pr. z r. 1889 3-proc. 270·—. Uregul. Dunaju z 1870 r. 100 złr. 5-proc. 252·—. Węg. Bankn hip. po 100 złr. 4-proc. 244·—. Pożyczka serb. prem. po 100 fr. 2-proc. 98·—. b) bezproc.: (Basilica) 5 zł. 21·80. Zakł. kred. dla h. i p. po 100 zł. 440·—. Clary 40 zł. m. k. 138·—. Pożyczka m. Insbruka 20 zł. 82·—. Losy m. Krakowa 20 zł. 92·—. Pożyczka m. Lublany 20 zł. 56·—. Ofen 43 zł. 166·—. Palffy 40 zł. 174·50. Czerw. krzyża austr. T. 10 zł. 45·50. Czerw. krzyża węg. Tow. 5 zł. 26·—. Losy fund. arcyks. Rudolfa 10 zł. 56·—. Salma 40 zł. m. 195·—. Pożyczka Salcburga 20 zł. 84·50. Tureckie oblig. prem. kolej. po 400 fr. 184·25. Losy kom. m. Wiednia z 1874 r. 489·—

Berlin 8 marca. Austryackie banknoty 84·90. Spirytus —·—.

Paryż 8 marca. 3-proc. Renta 96·22. Mąka 29·35.

Z Drukarni Literackiej w Krakowie, ul. Jagiellońska 10. Rządca drukarni L. K. Górski.